Vesa Kulmala
Palvelualuejohtaja
Turun kaupunki, Lasten ja nuorten palvelut, varhaiskasvatuksen palvelualue
12.9.2025

Turun kaupungin lausunto hallituksen lakiesitykseen HE 54/2025

Yleistä lakiesityksestä

Turun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi varhaiskasvatuksen palvelusetelistä.

Turun kaupunki pitää hyvänä, että varhaiskasvatuksen palvelutuotantoa kunnissa järjestettäessä sovellettaisiin jatkossa varhaiskasvatuksen palvelusetelilakia. Yleisesti esityksestä voidaan todeta, että se vastaa hyvin pitkälti tällä hetkellä noudatettavaa lakia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä. Lain tulkinta selkeytyy, kun käsitteet vastaa varhaiskasvatuksessa käytettäviä käsitteitä.

Esityksen mukaan palveluseteli olisi edelleen kunnille vapaaehtoinen tapa järjestää varhaiskasvatusta kunnan itse tuottaman varhaiskasvatuksen lisäksi. Esityksellä ei näyttäisi olevan vaikutusta kuntien itsehallintoon. Kunnat voisivat edelleen päättää, käyttävätkö ne palveluseteliä varhaiskasvatuksen järjestämiseksi sekä muista kuntakohtaisista ehdoista, kuten palvelusetelin arvosta. Koska kyseessä on kuntakohtainen päätöksenteko, kuntien ehdoissa voi olla eroja, vaikka varhaiskasvatus on lakisääteisesti ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteella tarkasti ohjattua toimintaa. Tilanne voi aiheuttaa kysymyksiä niin palveluntuottajien kuin huoltajien taholta, koska samassa päiväkodissa voi olla palvelusetelin saaneita lapsia varhaiskasvatuksessa eri kunnista. Kuntien toimintatavat varhaiskasvatuksen tuottajia ja palvelunkäyttäjiä kohtaan on kuitenkin lakiesityksen mukaan oltava syrjimättömiä ja perustuttava puolueettomasti arvioituihin seikkoihin.

Säädöskohtaisista perusteluista

Lain tarkoitukseen ja soveltamisalaan ei Turun kaupungilla ole lausuttavaa.

Määritelmien osalta Turun kaupunki nostaa esille esitöihin kirjatun näkökulman siitä, että palvelusetelin myöntämisessä ei noudatettaisi varhaiskasvatuslain 17 §:n neljän kuukauden hakuaikaa, mutta kunnan on kuitenkin kohdeltava palvelunkäyttäjiä tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Tämä kirjaus mahdollistanee sen, että palvelunsetelin myöntämisessä olisi mahdollista noudattaa samoja periaatteita kuin varhaiskasvatuksen järjestämiseen kunnan itse tuottamassa varhaiskasvatuksessa. Omavastuuosuuden määritelmää on jo täsmennetty aikaisemman

lausuntokierroksen perustella, joten se on selkeämpi. Todettakoon kuitenkin, että kunnat päättävät palvelusetelin suurimmat arvot erikseen alle ja yli kolmevuotiaille lapsille sekä jokaiselle palveluntarpeelle, jotka määräytyvät lapsen varhaiskasvatuksessa viettämän ajan mukaan. Yleensä kunnat käyttävät lapsikohtaisen tulosidonnaisen palvelusetelin arvon määrityksessä varhaiskasvatuksen asiamaksulain säädöksiä. On ymmärrettävää, että lakiesityksessä ei mainita varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia, koska se ei koske palveluseteliä. Jokaiselle lapselle määritellään asiakasmaksu, joka muodostuisi edellä mainitut seikat huomioiden kunnan itse tuottamassa varhaiskasvatuksessa. Tätä osuutta kutsutaan yleisesti omavastuuosuudeksi. Kunta maksaa palveluntuottajalle korvauksen lapsen varhaiskasvatuksen tuottamisesta lapsikohtaisen palvelusetelin arvon, joka saadaan, kun palvelusetelin suurimmasta arvosta vähennetään edellä mainittu omavastuuosuus.

Kunnat voivat myös päättää hintakatosta, jota suurempaa hintaa palveluntuottaja ei voi määritellä varhaiskasvatukselle. Jos hintakatto on määritelty ja se on enemmän kuin palvelusetelin suurin arvo, palveluntuottaja voisi jatkossakin lakiesityksen mukaan periä tämän maksun osana omavastuuta. Esimerkiksi Turussa hintakatto on 33 euroa kuukaudessa enemmän kuin palvelusetelin suurin arvo. Jos lapsen omavastuu on määritelty 100 euroksi, perhe maksaisi varhaiskasvatuksesta omavastuuta palveluntuottajalle 133 euroa kuukaudessa.

Turun kaupunki pitää hyvänä, että lakiesityksessä säädetään, ettei palvelunkäyttäjältä saa periä muita varhaiskasvatusmaksuja. Tuottajan tulee tuottaa palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman mukainen varhaiskasvatus siten, että kunnan maksama osuus palvelusetelistä ja mahdollinen omavastuuosuus kattaa kustannukset.

Turun kaupungilla ei ole lausuttavaa palveluntuottajien ja palveluntuottajan ja toimipaikan hyväksymisen edellytykset kohtiin. Palveluntuottajien ohjaus, neuvonta ja valvonta vaatii henkilöstöresurssia ja valvontaviranomaisten jatkuvaa yhteydenpitoa.

Palvelunkäyttäjän aseman osalta Turun kaupunki toteaa, että palvelunjärjestäjän näkökulmasta on perusteltua, että palvelunkäyttäjällä ei ole oikeutta vaatia palveluseteliä vaan kunta päättää varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Kunta pystyy silloin paremmin varmistamaan järjestämiensä palveluiden yhdenvertaisuuden. Varhaiskasvatuslain esitöissä todetaan, että

varhaiskasvatus on palvelu, jota tulee pyrkiä tarjoamaan lähellä asukkaita huomioiden asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Varhaiskasvatuslain säännös asettaa ennen kaikkea kunnalle velvoitteen pyrkiä suunnittelemaan ja järjestämään palveluja ja palveluverkostoa asutus ja liikenneyhteydet huomioiden. Kyseessä on yleinen kunnan toimintaa ohjaava säännös, jolla ei luoda oikeuksia varhaiskasvatuksen asiakkaille. Mikäli palvelunkäyttäjä ehdottomasti haluaa lapsensa yksityiseen päiväkotiin, on edelleen mahdollisuus käyttää yksityisen hoidon tukea.

Palvelusetelin arvon määräytyminen ja tiedonsaantioikeuteen sekä palvelusetelin arvon korottaminen osalta Turun kaupunki toteaa, että on tarkoituksenmukaista, että kunta voi määrittää palvelusetelin arvon kuntakohtaisten kustannustekijöiden pohjalta. Varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset vaihtelevat eri kunnissa ja on perusteltua, että kukin kunta määrittelee palvelusetelin arvon oman toimintansa kustannuksiin perustuen ja tarkistaa sen säännöllisesti. Säännöllinen tarkistaminen on huomioitavissa paremmin kuntien taloussuunnittelussa ja toisaalta se luo taloudellista turvaa palveluntuottajille. Turussa on jo useiden vuosien ajan huomioitu tuen tarpeessa olevien lasten mahdolliset kustannukset lapsikohtaisessa palvelusetelinarvossa.

Kunnan vastuun ja muutoksen haun osalta Turun kaupungilla ei ole lausuttavaa.

Vesa Kulmala

Palvelualuejohtaja

Turun kaupunki

Lasten ja nuorten palvelut, varhaiskasvatuksen palvelualue